

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Čast izobrazbi.

Deset mesecev velikanskega boja je za nami. Med tem časom se je število sovražnikov Avstro-Ogrske in Nemčije že res tako zvišalo, da jih ne moremo več na prstih ene roke prešteti. Zares! Ves svet se mora čuditi nepremagljivi sili zveznih držav, ki kljubujejo velikanski človeški premoči naših sovražnikov in upravičeno vpraševati, kje črpajo zvezne države tako neizčrpljivo moč?

Kdor pozna razmere v vseh bojujočih se državah bo kmalu spredel, kje je oni vir, iz kojega črpate naši zvezni državni svoje moči. Saj zveni naravnost neverjetno, da bi Rusija, ki šteje okoli 170 milijonov prebivalstva ne mogla vgnati dve državi, ki imate komaj okoli dve tretjini toliko prebivalcev, kljub temu, da ju ogrožajo preštevilni sovražniki od vseh mogočih drugih strani. Na Rusijo ste gotovo tudi ob početku vojne Anglija in Francija z ozirom na njene neizčrpljive človeške mase računale v prvi vrsti.

Življenje v sedanji vojski pa je sijajno dokazalo, da v moderni vojski ne odločuje več množina vojaštva, ampak veliko bolj kakovost vojaštva. Ne gre toliko za število, kakor mnogo bolj za izobraženost voditeljev in podrejenega moštva. Ves svet je občudoval našo hrabro armado, ki je toliko časa odbijala v Karpatih silovite napade mnogo številnejšega sovražnika na severu in mu prizadjala tako silovite izgube, da je moral naenkrat vsak nov napad v Karpatih opustiti.

Še bolj pa se je moral svet čuditi, ko so zavezniške čete nepričakovano izvojevale veliko majniško zmago nad sovražnikom, ki je bil utrjen v takih postojankah, da so se zdele naravnost vsakemu kot nezavzetne. Ta zmaga je res sijajen dokaz kaj zmora duševna zmožnost voditeljev in podrejenega moštva.

Duševna zmožnost je odločevala že do sedaj, ko smo še vendar morali računati, da so imeli sovražniki v prvih vrstah vendar svoj prvovrsten človeški izvežbani material, kar velja osobito za našega sovražnika na severu. Danes pa lahko s gotovostjo trdimo, da je naš mnogoštevilen sovražnik, osobito Rus svoje prvovrstne čete že žrtvoval in da ima razven jedinih Italjanov na razpolago po veliki večini le manj ali pa sploh še popolnoma nič izvežbane rezerve.

Priznati moramo, da ima zlasti naš ruski sovražnik še gotovo veliko številnejše rezerve za seboj kakor naša država in Nemčija; prezreti pa ne smemo, s kako duševno neprimerno višje stoječimi rezervami prednjačite ravno zvezni državni pred Rusijo. Če kliče Avstrija ali Nemčija, če tudi vojaško še popolnoma neizvežbano moštvo pol orožja, ga brez dvoma lahko najmanj trikrat poprej popolnoma izvežba, kakor pa ruska država svojega mušika ali Čerkeza ali angleška država prebivalca Indije. Kajti, da je navadno ljudstvo v zveznih državah duševno na neprimerno višji stopinji, kakor v ogromni ruski državi, ali pa po raznih kolonijah naših drugih sovražnikov, se ne da tajiti. Ravno v tem pa tiči vzrok, da je zlasti Rusija naenkrat opešala. Prvovrstne čete so se neprimerno skrčile, že v bojih stoječe čete tudi bržkone povprečno niso dovolj iz-

vežbane, predno pa izvežbajo popolnoma neizvežbano moštvo za boj proti vojaštvu zveznih držav, trpi v Rusiji neprimerno dalje nego pri nas.

Duševni izobrazbi gre brez dvoma prvo mesto pri sijajnih uspehih zveznih armad. Zato pa ne moremo nikoli dovolj hvale vedeti tistim merodajnim krogom, ki so v miru storili vse za višjo izobrazbo našega ljudstva. Kakor sijajno se je izkazala duševna zmožnost sedaj v vojski, tako sijajno se bo morala pa tudi po vojski, ko se bo treba prilagoditi po vojski nastalim novim razmeram.

Zato skrbimo, da bo tudi odslej naše ljudstvo čim bolj izobraženo, in prepričani smo, da bo kljubovalo tudi najhujšemu sovražniku!

Gospodarstvo.

Škropljenje trt.

Za prvo škropljenje jemljemo enodotno galičnoapneno zmes (na 100l vode 1 kg modre galice in 1 kg nevgašenega ali živega apna), ali enodotno Martinijevo zmes (na 100l vode 1/2 kg modre galice, 1/2 kg galuna in 65 dkg živega apna), ali enodotno raztopino tenaksa (1 kg tenaksa na 100l vode brez apna) ali pa 1 1/2 do 2 odstotno perocidovoapneno zmes (na 100l vode 1 1/2 do 2 kg perocida in do 30 dkg živega apna. Nevgašeno apno se najprv z 2 do 3l vode ugasi in potem vsaj v 20l vode dobro razmeša v redek apnen belež (apneno mleko).

V ostalih 80l vode se že poprej namoči in raztopi galica, oziroma galica in galun ali perocid. Obe raztopini se nato zlijete skupaj in se zmes dobro premeša. Pri napravi perocidovo-apnene zmesi je vselej treba izliti perocidovo raztopino v apnen belež, ne pa narobe. Nato se še z reagenčnim papirjem preskusi, ali smo vzeli apna zadosti. Če pomočimo v zmes kosček belega fenolftaleinovega papirja, mora postati rdeč. Ako pa ostane papir bel, je bilo apna vzeto premalo in treba ga je še dodati.

Kdor jemlje mesto nevgašenega apna že ugašeno, ga mora vzeti na težo dvado trikrat več, ker je ugašeno apno težje kot suho, živo apno.

10 do 14 dni po prvem škropljenju, tedaj tik pred cvetenjem, se škrope trte v drugič in tri do štiri tedne po drugem škropljenju v tretjič. Za drugo in tretje škropljenje jemljemo za polovico močnejše raztopine kot v prvič. Pri vsakem škropljenju je treba tudi grozdje temeljito poškropiti.

Novo mesto, 1. junija 1915.

B. Skalicky.

Skrbimo za rejo potrebnih plemenjakov!

Vojni čas ima mnoge nevarnosti za naše kmetijstvo. Mej drugimi tudi za našo živinorejo. Že z obilno odprodajo živine, ki se v takih časih rada pokaže, zgubimo iz naših gospodarstev veliko živine. Če pride potem še do prisilne oddaje živine za vojaške potrebe, se lahko živinoreja tako zmanjša, da mora z njo vred trpeti vse naše gospodarstvo. Zlasti je nevarno, da se v takih časih preveč zmanjša in zatira reja plemenjakov.

V takem času, ko je vse več ali manj razdvojeno in zbegano, nimajo ljudje nobenega pravega smisla za skupne težnje v živinoreji, zlasti ne za take kakor je pospeševanje reje bikov, za katero je že v navadnih razmerah premalo zanimanja. Zaraditega se je opravičeno bati, da bo trpela vsled vojne vsa naša bikoreja in z njo vred tudi vsa druga živinoreja.

Sem in tja že manjka bikov, ker se je morala reja prenehati vsled odpoklica dotičnega bikorejca k vojakom. Marsikod se bo to iz ravno tega vzroka še zgodilo. Veliko starejših bikov se je in se bo še odprodalo, ker je sedanja cena preveč vabljiva. Tako znamo izgubiti v deželi mnogo plemenjakov. Škoda, ki nam iz tega nastaja, je nedogledna. Ta škoda ni trenutna in se ne pozna samo eno leto, ampak trpi leta in leta. Z njo ne trpi samo naša živinoreja v svojem nadaljnjem razvoju, ampak z njo trpi vse naše kmetijstvo. Najprej so prizadeti dohodki naše kravjereje, najbolj pa trpi vsa prireja, kajti če ni zaroda, tudi prireja ni in ni živine, ki je podlaga vsej kmetiji.

Naša dolžnost je, da v teh nevarnih časih ne zanemarjamo naše bikoreje, ampak, da jo po možnosti podpiramo. Naša županstva po deželi naj se zavzemo tudi za to vprašanje in naj po možnosti vplivajo in posredujejo, da se ohranijo potrebni plemenjaki in da se v takih slučajih, kjer je prenehala bikoreja vsled vpoklica gospodarja k vojakom, skušajo pridobiti drugi gospodarji za to rejo. Kjer delujejo živinorejske zadruge, naj skušajo one pomagati, da se ohrani potrebno število plemenjakov. V takih časih je napeti vse sile, da ne pridemo ob potrebne plemenjake.

Pri tej priliki je treba vnovič in zopet opozarjati na to, da naj naši vneti živinorejci, ki so ostali doma in imajo priliko za rejo bika, skušajo lepe junčke, ki jih dobe po dobrih kravah in dobrih bikih, doma zrediti in pustiti za plemenjake. Na ta način se bodo najlažje privadili reji bika. Naša županstva in živinorejske zadruge pa naj skušajo takim živinorejcem deliti premije, ker jih zaslužijo. Sicer je pa zadnji čas, da se tudi s primerno višjo junčevino zagotovi našim bikorejcem opravičen dohodek od te reje, kajti ta reja zasluži v prvi vrsti času primerne dohodke. Taka reja se mora dobro izplačati.

Rohrman.

Gospodarske drobtine.

Letošnji sadeži kažejo dobro, tako, da se je nadejati dobre letine, če ne pride kaka uima. Žito je lepo in tudi vsi drugi sadeži lepo stoje. Pohvalno je omeniti, da je tudi vse polje skrbno obdelano, bolj kakor druga leta. Dosedaj so se vsa potrebna dela pravočasno izvršila. Dal Bog, da bi tudi košnjo srečno opravili in da bi imeli lepo vreme ob košnji.

Košnja s stroji. Kdor zamore letos s strojem delati, bo gotovo na boljšem mimo tistih, ki morajo vse na rokah pokositi. Napačna pa je misel, da bi se dalo s strojem po vaseh hoditi in z njim gospodarjem naokrog kositi tako, kakor se dela z mlatilnico in čistilnim strojem. Košnja je delo, ki se mora, ko vreme nastopi, povsod hkrati vršiti. Pri košnji ne more čakati en gospodar na drugega. Sicer je pa treba

za kosilni stroj tudi dobrih konj in izvežbanega človeka, da gre delo prav od rok. Najbližja sosedu se lahko sporazumeta za skupno napravo in za skupno rabo takega stroja, večjemu številu gospodarjev je pa s takim strojem težko služiti. Na vsak način pa priporočamo, da si premožnejši gospodarji, ki imajo kaj več travniščine, pomagajo s kosilnimi stroji, če so v zadregi zaradi koscev.

Paša po gozdih je le tam dopuščena, kjer je dovoljena, to je, kjer imajo gospodarji že od prej pravico do paše, ali se je paša letos posebej dovolila od lastnikov gozda. Drugače je pa prepovedana in ne smejo gospodarji svojevoljno po gozdu pasti.

Mlatilnic nam je treba. Letos bo manjkalo tudi mlatičev. Zaradi tega moramo že sedaj skrbeti, da dobimo potrebne mlatilnice. Vsaka večja okolica bi morala imeti saj eno mlatilnico. Najboljše so mlatilnice, ki se gonijo z motorjem. Dobro so pa tudi mlatilnice z vitlom, ker si jih lahko nabavijo tudi manjši gospodarji. Če ni mogoče skupno kupiti mlatilnice z motorjem, naj si nabavijo posamezni posestniki saj take z vitlom, ki jih vrti živina. Na noben način pa ni priporočati ročnih mlatilnic, za katere je treba človeške sile. Take mlatilnice so nevhvaležne in potrebujejo dosti ljudi, da se vrti. Štirje jo morajo vrteti, da gre delo prav od rok in ti se morajo vsake pol ure menjavati. Treba je tedaj osem oseb za strežbo. Mlatilnice na vitel so nekaj dražje, zato so pa hitrejša in delajo bolj po ceni. Boljši in podjetni gospodarji bi lahko imeli mlatilnice na motor in lahko bi delali z njimi drugim gospodarjem proti primernemu plačilu. V novomeški okolici imamo tri mlatilnice z motorjem; tudi drugod so se že nabavile take mlatilnice združnim potom, kar je seveda najbolj priporočati. Večidel pa manjka še mlatilnic in je zlasti naša Belokrajina v tem pogledu močno zaostala. Naj bi merodajni činitelji po deželi kaj več storili za nabavo potrebnih mlatilnic, ker jih bo letos zelo potreba.

Občni zbor živinorejske zadruge v Kandiji se zaradi nastalih razmer preloži za nedoločen čas. Zadnjič smo poročali, da ima biti v ponedeljek 21. junija t. l., v sedanjih razmerah ga pa ne kaže sklicati.

Premovanje bikov v Kandiji se je vršilo v četrtek 27. maja t. l. Pripeljalo se je pred komisijo 11 bikov, od katerih se je devetim priznalo premije po 10 do 30 K. Premije po 30 K so prejeli: Jože Pelko iz Brusnic, Jože Jančar iz Česčevasi in Jože Bevc iz Kija; premije po 20 K: Martin Jančar iz Brusnic in Janez Muren iz Hriba, in premije po 10 K: Jože Bevc iz Kija in Fran Tratnik iz Irčevasi.

Paša in krma po tujih gozdih. C. kr. deželna vlada je zvedela, da menijo kmetovalci po nekaterih krajih v deželi, da smejo letos neomejeno pasti po tujih gozdih ne glede na to, če imajo pašno pravico ali če je paša gozdnopolijsko dovoljena. Tudi člani žetvenih komisij so baje izrazili to mnenje in večinoma nameravajo pomagati živinorejcem (kočarjem), ki nimajo nič ali le malo posestva, do paše po tujih gozdih. Očitno je, da se krivo tolmači naredba poljedelskega ministrstva z dne 6. maja t. l., drž. zak. št. 111, o zagotovitvi krme in paše v letu 1915, ki se

nanaša na krmo ali pašo po travnikih, pašnikih in planinah, ne pa na gozde. Opozorjamo, da je gorenje mnenje napačno in da se tuji gozdi, če ne obstoje na njih posebne pašne pravice, ne smejo brez dovoljenja gozdnega posestnika uporabljati za dobivanje krme ali za pašo živine. Povdarjamo tudi, da ministrska naredba z dne 6. maja t. l., drž. zak. št. 111, ni nameravala niti izpremeniti pravnih razmer v gozdih, niti razveljaviti obstoječih oblastvenih pašnih prepovedi za določene gozdove.

Ob letošnji košnji.

Spomladno obdelovanje smo srečno končali. Naše polje stoji lepše kakor druga leta, tako skrbno je obdelano in tako ugodno kažejo sadeži. Vsa potrebna dela so se pravočasno izvršila, četudi so manjkali pri marsikateri hiši moški delavci. Vsak, kdor potuje po naših krajih, hvali naše delo in naše skrbno poljedelstvo.

Velika stiska za delo pride v naših krajih sedaj na vrsto, ko pride košnja. Spomladna dela so se lepo zvrstila eno za drugim in smo imeli za vsako delo dovolj časa. Ob košnji se pa delo zlasti po naših vinogradniških krajih tako nabere, da ga v navadnih časih komaj zmagujemo. Ob tem času ni le čim hitreje spraviti košnje, ampak vse polno je dela tudi z okopavanjem in ogrebanjem naših okopavin in pa z obdelovanjem in škropljenjem vinogradov. Vse se nagnete in vse mora biti o pravem času storjeno!

Letos je treba napeti vse sile, da bomo premagali vsa ta dela. Staro in mlado mora prijeti za delo! Kjer manjka moških pri hiši, mora zlasti naše ženstvo stopiti na njih mesto. V takih slučajih ne smemo podcenjevati ženskega dela, ki je uspešno na travniku kakor v vinogradu in sploh povsod, kjer ga rabimo. Kjer ne bo mogoče izhajati z delom, tam naj se pomaga, tam naj priskočijo dobri sosedje in naj pomagajo. Krma mora pod streho in bi bilo žalostno, če bi kaj košnje ostalo zunaj, ker bi je ne bilo mogoče spraviti. Če Bog da ugodno vreme, bomo tudi čas košnje srečno prebili.

Ob neugodnem vremenu naj se porabi vsak trenutek za sušenje. Naj se v tem slučaju jemljejo na pomoč če treba tudi kozolci. Ni treba, da je krma tako suha, da se drobi. Važno je, da se spravljena krma v tem slučaju dobro tlači.

Če bi imela košnja pri eni ali drugi hiši trpeti škodo, naj pomagajo sosedje prostovoljno, da ne bo treba nastopati žetvenim komisijam. Letos moramo pomagati eden drugemu! Rohrman.

Na morju.

Nemški podmorski čolni potopili dve veliki angleški vojni ladji. Frankobrod, 3. junija. (Kor. urad.) „Frankfurter Ztg.“ poroča: Nemški podmorski čolni so pri otokih Strato potopili angleško pomožno križarko, ki je obsegala 12.000 ton, pri Tenedu pa angleško linijsko križarko.

Vojska z Italijo.

Novara — Mortara — Kustoca — Vis. V cesarjevem oklicu povodom vojske z Italijo se je vzbudil spomin na naše velike zmage pri Novari, Mortari, Kustoci in pri Visu.

Novara — 23. marca 1849. Radecki je premagal Piemontezarje, ki jim je poveljeval kralj Karol Albert, ki se je nato odpovedal prestolu.

Mortara — 21. marca 1849. Radecki je premagal piemontezarsko premočno armado.

Kustoca — 23. julija 1848. Avstrijci pod Radeckijem so premagali italijansko armado pod Karlom Albertom. Predrlji so nad 50 km dolgo italijansko bojno črto med Rivolijem in Governolom. 44.500 Avstrijcev je zapodilo 63.000 Lahov.

Kustoca — 24. junija 1866. Avstrijci so pod nadvojvodom Albrehtom sijajno premagali Lahe, ki jim je poveljeval Viktor Emanuel. 75.000 Avstrijcev je premagalo 130.000 Italijanov. Italijani so izgubili 8.145 mož in 14 topov.

Vis — 20. julija 1866. Avstrijsko brodovje pod Tegetthoffom sijajno premaga italijansko brodovje, ki je bilo v veliki premoči.

Brezuspešni italijanski napadi. Uradno se poroča 2. junija: Na italijanskih bojiščih so doslej vsa sovražnikova prizadevanja ostala brez uspeha. Z velikim naporom težke topovske municije zvezano obstreljevanje planot Lavorna in Folgaria in posameznih koroških utrdbic ni moglo našim utrdbam prizadeti nobene imenovanja vredne škode. Sicer pa ni bilo ne na tirolski in ne na koroški meji večjih bojov. Na Primorskem so bili sovražnikovi napadi na grebenu Krna odbiti z velikimi sovražnikovimi izgubami.

Po komunikaciji italijanskega mornariškega štaba objavljeni rezultat bombardiranja Pulja po nekem italijanskem letalu ni resničen. Štiri bombe so res eksplodirale, vendar je materijelna škoda minimalna. Požar ni nikjer izbruhnil. Pri obstreljevanju Tržiča povzročena škoda se reducira na lahko ranjeno civilno osebo, ki je bila ranjena od drobcev kamenja. — Namestnik načelnika gen. štaba pl. Höfer, fml.

Italijani beže pred našim ognjem.

Uradno se poroča 3. junija: Na italijanskem bojišču so Italijani nadaljevali z brezuspešnim obstreljevanjem naših utrdb na več točkah tirolske in koroške meje. Kjer so sovražni oddelki prišli v ogenj, so zbežali, tako nek italijanski polk na planoti Folgaria, več stotnij pri Misurini in od neke naše častniške patrulje v Gradiški napadeno konjenica in oddelki bersaglierov. — Namestnik načeln. gen. štaba pl. Höfer, fml.

Prve večje izgube Italijanov. „Reichspost“ poroča iz Lugana 3. junija: V Milan so došli veliki transporti ranjencev. Italijanske čete so imele težke izgube vsled razstreljenih podkopov.

Topovski boj na tirolski in koroški meji. — Odbit italijanski napad severno od Tolmina. Uradno se poroča 5. junija: Na tirolskem in koroškem obmejnem ozemlju se tudi včeraj ni nič bistvenega zgodilo. Sovražni bataljon, ki se je pokazal na ozemlju pri sedlu Stiflzer, smo pregnali. V Judikariji, v dolini Adiže, na planoti Folgaria in Lavarone kakor tudi na več točkah koroške meje se topovski boj nadaljuje. Na Primorskem je ostalo pri krvavo odbitem napadu štirih italijanskih bataljonov na našo postojanko severno od Tolmina. 50 mož in trije častniki v naših rokah. Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Na Tirolskem pričeli delovati naši težki topovi. — Znatne italijanske izgube ob Krnu. Uradno se poroča 6. junija: Na tirolskem in koroškem ozemlju se sovražnik omejuje na brezuspešni artiljerijski ogenj in se ogiba prostora blizu naših postojank. Na ozemlju Lavarone—Folgaria so pričeli naši težki topovi obstreljevati sovražne obmejne utrdbe.

Na primorski fronti postaja artiljerijski boj silnejši. V bojih ob Krnu so imeli Italijani znatne izgube, ob južnem pobočju hriba smo našli 300 sovražnih trupel. Tudi poskus sovražnika, da bi pri Zagradu prekoračil Sočo, je bil krvavo odbit. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Zajeti Italijani pri Bovcu. (Kor. ur.) Iz vojnega tiskovnega urada se poroča: Na južno zahodnem bojišču se je posrečilo nekemu malemu oddelku naših čet, da je dne 2. junija v okolici Bovca napadel neopažen sovražnika za hrbtom in mu zadal znatno škodo. Sovražni tren, vojni tabor in utrjena hiša, najbrže tabor za proviant, je bil razstreljen. Sovražnik je izgubil 50 mrtvih in je bil zelo zmeden. Z vseh strani so pač prihitela ojačenja,

a naš oddelek se je pred številno premočjo umaknil v popolnem redu.

Naši zavzeli Freikofel. — Beji za Krn. Uradno se poroča 7. junija: Na Tirolskem obmejnem ozemlju je naša artiljerija delovala z vidnim uspehom.

Ob koroški meji vzhodno od prelaza Plöcken so osvojile naše čete Freikofel, katerega je sovražnik začasno vzel. Pri Krnu se boji nadaljujejo. Italijani so morali zapustiti Krn. Soči se je sovražnik na posameznih točkah približal.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Italijanske bojne ladje pred Dalmacijo. Dunaj, 8. junija. (K. u.) Iz vojnega časnikaškega stana poročajo: Dne 5. junija je priplulo nekaj italijanskih križark in rušilcev v dalmatinske vode. Sovražnik je obstreljeval železnico pri Mohonice, posamezne svetilnike na Visu, Lastovu (Lagosta) in Sušac (Cazzi). Obstreljevana poslopja so bila lahko poškodovana.

General Dankl, poveljnik na Tirolskem. „Grazer Volksblatt“ in „Tagblatt“ priobčujeta iz Inomosta, da je na Tirolskem vse zelo navdušeno, ker je bil imenovan za generala polkovnika nadvojvoda Evgen, svoječasni zborni poveljnik v Inomostu general konjenice Dankl pa za poveljnika na Tirolskem. Vsa Tirolska pozna nadvojvoda Evgena kot najskrbnejšega očeta vojakov in generala Dankla, da je kakor rojen, da brani Tirolsko. Danklovemu generalnemu štabu načeljuje generalni major Pichler, rojen Tirolec.

Na italijanskem bojišču dozdej še-le uvodni boji. Vojni poročevalec „Pester Lloyd“ poroča: Na italijanskem bojišču operacije dozdej še niso dozorele čez uvodne boje. Splošno se bijejo le prednje straže in artiljerija. Zdi se, da poizkušajo Italijani počasno prodiranje, ker če pridejo le nekoliko naprej, se takoj zakopljejo.

Nemške čete v bojih za Lavarone. „Lokalanzeiger“ poroča iz Lugana: V zadnjih bojih pri Lavarone so se bojevale tudi nemške čete. Zgodilo se je torej, kar je napovedoval knez Bülow v italijanskem zunanjem ministrstvu, da so namreč nemške in avstrijske čete tako tesno spojene, da mora vsak napad na avstrijske čete zadeti tudi nemške. To dejstvo povzroča, da ni potrebna vojna napoved Italije Nemčiji in narobe.

Pri Gorici in Kobaridu Italijani krvavo odbiti. Graška „Tagespost“ piše glede na italijansko bojišče: Dosedaj sovražnik ni imel še nobenega uspeha. Večji boji so se dosedaj vršili le na Primorskem, kjer so naše čete pri Gorici in Kobaridu vrgle Italijane nazaj s težkimi krvavimi izgubami za sovražnika.

Na južnem bojišču.

Srbi streljali s topovi med Turn-Severinom in Oršovo. „Utro“ poroča 3. t. m.: Srbska artiljerija je otvorila 28. majnika ogenj na ogrski breg med Turn-Severinom in Oršovo. Nameravali so uničiti petrolejsko čistilnico. Avstrijska artiljerija je tako ljuto odgovorila, da so Srbi takoj prekinili boj.

Na balkanskem bojišču je mir. Uradno razglašajo 7. junija: Na balkanskem bojišču vlada, izvzemši posameznih prask, ob meji mir. — Namestnik načelnika gen. štaba pl. Höfer, fml.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Nemci zavzeli Hooze. Uradno se poroča 4. junija: Z naskokom smo vzeli grad in kraj Hooze vzhodno od Yperna, angleške protinapade pa krvavo odbili. Vzhodno od Givenchy v naše postojanke vdrla angleške čete smo s težkimi izgubami vrgli zopet nazaj. Sladkorno tovarno v Souchezu smo zasedli. Močan sovražni napad pri Neuville se je zrušil v našem artiljerijskem boju. V gozdu Pretrè se nam

je posrečilo zopet pridobiti večino izgubljenih jarkov. Najvišje vojno vodstvo.

Veliki francoski napadi odbiti z najtežjimi izgubami za sovražnika. Uradno se poroča 3. junija: Za od Angležev zasedeni močno utrjeni kraj Hooze se je razvil boj, ki pa za nas ugodno poteka. Na črti Souchez-Neuville in južno so Francozi popoldne in ponoči večkrat napadli; na posameznih točkah so se razvili ljuti boji mož proti možu. Povsod so imeli Francozi najtežje izgube, ne da bi dosegli kaj uspehov. V Vogezih so obmetavali naši letalci etapsko postajo in železniško križišče Remiremont in nek sovražni tabor čet pri Hohneku z bombami.

Najvišje vojno vodstvo.

Vojska z Rusi.

Ruske postojanke med Stryjem in Drohobyczem zavzete. V majniških bitkah ujetih 852 ruskih častnikov in 268.869 mož. Uradno se poroča 2. junija: Na ruskem bojišču je sovražnik ponavljal močne napade na vzhodno od Sana stoječe zvezne čete. Obupni napadi so bili z novimi težkinimi izgubami vsi odbiti. Doslej pridobljeno ozemlje smo obdržali. Južno od Dnjestra naš napad uspešno napreduje. Sovražne pozicije med Stryjem in Drohobyczem smo včeraj z naskokom vzeli. Močnim ruskim silam, ki so v južnovzhodni Galiciji v ozemlju Solotwine napadle naše tamošnje pozicije, smo zadali težke izgube. Na nekaterih krajih se je sovražnik bežeč umaknil.

V bitkah meseca maja so bojujoče se zvezne armade ujele 852 častnikov, 268.869 mož, 251 lahkih in težkih topov, 576 strojnih pušk, 189 municijskih voz. K temu pride še številni vojni material, na primer samo pri eni karpatskih armad do 8500 strelav artiljerijske municije, 5 in pol milijona infanterijskih patron, 32.000 ruskih repetirskih pušk in 21.000 ruskih sabelj in bajonetov. — Namestnik načelnika gen. štaba pl. Höfer, fml.

V bitki pri Stryju dosedaj ujetih 12.235 Rusov in zaplenjenih 14 topov ter 35 strojnih pušk. Dunaj, 3. junija. Uradno se poroča: Napad zavezniških čet na prostoru severno od Stryja uspešno napreduje. Dosedaj smo v bitki pri Stryju ujeli 60 častnikov in 12.175 mož ter zaplenili 14 topov in 35 strojnih pušk. — Nam. načelnika gen. štaba pl. Höfer, fml.

Padeč Przemysla. Dunaj, 4. junija. C. kr. kor. urad poroča: Včeraj so čete naglo čna za drugo vdrla od vseh strani v Przemysl; z Bavarci so prišli na trg tudi jezdec Berndtove kavalerijske divizije. Kmalu nato je dospela pehota 10. armadnega zbora. Vladalo je nepopisno veselje, po cestah je občinstvo sipalo cvetlice, vihtelo zastave in jih razobešalo po hišah. V skladiščih so ostale velike zaloge; pa tudi drugega vojnega materiala se najde dosti v trdnjavi. Čete pa se niso mogle ustaviti v mestu, ker so se zagnale takoj za umikajočim se sovražnikom, ki je v kritje svojega odhoda postavil na višinah vzhodno od mesta oddelke in je te višine precej trdovratno branil. Naše čete so počasi preganjale sovražnika od postojanke do postojanke iz trdnjavskega pasu. Natančno število ujetnikov še ni znano.

Kraja Starzawa in Zuravno zavzeta. Uradno se poroča 6. junija: Zavezniške čete so včeraj došle blizu do Mosciske in z naskokom vzele Starzawo. Na Rusko-Poljskem je položaj neizpremenjen.

Iz prostora pri Stryju proti vzhodu zasledujoče zavezniške čete so osvojile mostno utrdbo Zuravno in vnovič porazile sovražnika severno od Kalusza. Ob Prutu se bojujejo dalje. — Nam. načeln. gen. štaba pl. Höfer, fml.

Nemška ofenziva na severu. Zasledovanje Rusov v vzhodni Galiciji napreduje. Uradno se poroča 6. junija: Na vzhodnem bojišču je naša ofenziva v okolici Sawdnikov napredovala proti vzhodu. Število ujetnikov se je zvišalo na 3650. Dalje

južno pri Uglanju je bil odbit napad ruske divizije. Južno od Njemena so gnale nemške čete ruske oddelke nazaj na črto Sapicsyski-Wilki.

Na jugovzhodnem bojišču je armada Linsingenova na tem, da izvojuje prehod čez Dnjester pri Zuravnu. Tudi dalje proti jugu zasledovanje napreduje. Dosedaj nam je prineslo 10.700 ujetnikov, 6 topov in 14 strojnih pušk. Najvišje vojno vodstvo.

Prodiranje naših čet proti Dnjestru. Od 1. junija dalje pri Przemyslu ujetih 33.805 Rusov. Uradno se razglasa 7. jun.: Po težkem porazu pri Przemyslu je rusko vojno vodstvo zadnje dni naperilo ljute napore proti našim postojankam ob Prutu, da bi tu nasilno prodrlo. Posebno na prostor med Kolomejo in Delatynom je sovražnik pošiljal vedno nove množice v bitko. Med tem ko so se vsi ti napadi z velikanskimi izgubami Rusov razbili ob vztrajnem junaštvu armade generala konjenice barona Pflanzer-Baltina, so prodirale od zahoda sem pod poveljstvom generala Linsingena stoječe zavezniške bojne sile. Včeraj so vzele Kalusz, ozemlje severno od tega mesta in višine na levem bregu Dnjestra severno od Zurawna. Med nadvornsko Bistrico in Lomnico so se pridružile napadu naše čete.

Boji vzhodno od Przemysla in Jaroslava trajajo dalje, severno od Mosciske se je moral sovražnik umakniti iz Czerniawe. Posamezni slabotni protinapadi Rusov so se zrušili. Pri Przemyslu je padlo od 1. junija dalje 33.805 ujetnikov v roke zmagovalcev. — Namestnik načelnika gen. štaba pl. Höfer, fml.

Domače in tuje novice.

Telovska procesija se je v četrtek vršila ob ugodnem vremenu. Navzočni so bili zastopniki vseh oblastev. Mestna garda je poslala deputacijo, ker je večina članov itak ali v vojski ali pa na stražah. Istotako veteranci. Dasi je bila procesija dolga, je bilo pa še več gledalcev ob strani na trgu. Glinjivo je bilo videti četo vojakov-okrevalcev, nekateri še z obvezami, stopati za Najsvetejšim. Ob istem času so pa korakali njihovi tovariši, naši zmagovalni vojaki v rešeni Przemysl. Ko je sv. cerkev molila: Kuge, lakote, vojske ... reši nas, o Gospod! — da kršč. vladarjem mir in edinstvo dodeliš, prosimo Te, usliši nas! — je kmalu dospela vesela vest o novi zmagi. Le vstrajno molimo, in sovražnika bo naša vojska zapodila iz avstrijske domovine.

Vodstvo III. reda sv. Frančiška naznanja: da se vrši v nedeljo, 13. junija, ob lepem vremenu prošnja procesija za zmago avstrijskega orožja in skorajšnjega miru na Trško goro. Procesija odide ob polu 2. uri popoldne iz frančiškanske cerkve na goro, kjer bo primeren govor, pete litanije Matere božje z molitvami za zmago in mir. K prav obilni vdeležbi vabi vodstvo III. reda, osobito zdaj, ko je pomoči od zgoraj po priprošnji Marije tako izredno potrebno.

Vpoklican v vojaško službo je zopet novomeški profesor Makso Sever.

Sprejemanje novih učencev v prvi razred novomeške gimnazije. V soboto 12. junija popoldne od 2. do 4. ure se bodo vpisovali novi učenci za prvi razred novomeške gimnazije. V spremstvu starišev naj se zglase v ravnateljski pisarni in naj prinesejo seboj krstni list in obiskovalno izpričevalo ljudske šole. — Vsprejemni izpiti se bodo začeli v nedeljo 13. junija ob 8. uri zjutraj.

Deško ljudsko šolo v Novem mestu so morali ta teden predčasno zaključiti, ker rabijo prostore za vojaške namene.

Vpokritje izdatkov „Rdečega križa“ za okrepčila, katera se dajajo na novomeški postaji našemu vrlemu vojaštvu, povodoma njega prevažanja na bojno polje, je nabrala dosedaj mestna občina sledeča darila od p. n. gg. a 50 K: R. Franz, A.

Pauser in dr. K. Slanc; a 30 K: B. Kobe in K. Oblak; a 20 K: E. Aph, O. Bayer, J. Bergmann, F. Božič, A. Chat, F. plem. Garzarolli, A. Gerdešič, O. Kovaršik, O. Opitz, A. pl. Pöll, M. Rozman in O. Sidon; a 14 K: nabral A. Grom; a 10 K: A. Agnitsch, R. Dolenc, dr. J. Globevnik, N. Grünwald, J. Koklič, J. Matko, F. Mastnak, F. Možina, J. Paučič, J. Picsek, K. Pleyer, dr. A. Rogina, Pivov. Reininghaus, A. Reitz, dr. Josip Schegula, F. Seidl, J. Turk in A. Windischer; a 6 K: L. Barborič, J. Jare, J. Krajec, M. Mramor in dr. A. Kremžar; a 5 K: J. Krajec nasl., I. Lončar, M. Madelsperger in M. Sbrizzai; a 4 K: A. Gačnik, R. Smola in V. Vojska; a 3 K: D. Adrijanič, M. Brunner, Dr. A. Furlan in R. Murgel; a 2 K: J. Bervar, F. Blažon, A. Drame, I. Ferlič, J. Germ, K. Grebenc, U. Horvat, F. Jakše, M. plem. Klodič, dr. Š. Kraut, Š. Ogrinc, M. Recelj, M. Rozina, M. Seidl, D. Štefanović, M. Starič, J. Windischer, B. Vojska in J. Žmavec; a 1 K: F. Foršek, E. Hönig, A. Kalčič, F. Kenda, F. Kondrič, F. Klemenčič, N. Kiessel, J. Mikolič, B. Mehora, J. Preželj, I. Svetec, F. Trattinig, N. Ursu in A. Žagar; a 50 h: J. Fugger. Mestno županstvo Novomesto.

● **Cesarice Elizabete javna bolnišnica v Novem mestu** naznanja, da znašajo od 22. majnika do 31. decembra t. l. oskrbne pristojbine za III. razred 2 K 50 v, za II. razred 6 K 50 v in za I. razred 9 K dnevno. Za vojaštvo, oskrbovano v imenovanem zavodu, so v zadnjem času došla naslednja darila: G. Kulovec Antonija, Vavta vas 4 K; g. Urban Horvat tu, cca 1000 komadov pisem, papirja in ovojev; g. pl. Pöll tu, 200 cigaret; g. Julij Kobe tu, nekaj sira in salame; g. Ulm v Klevevžu 2 zaboja jabolk; gđc. Elizabeta Mechora tu, več knjig. — Vsem najlepša hvala!

Umrli je dne 28. m. m. otoška grofinja Josipina Margheri-Commandona, v starosti 83 let, na Dunaju. Pokopana je bila 2. t. m. v Išču. Pokojna je bila mati sedanjih lastnikov gradov Starigrad in Otočce.

Umrli je 26. majnika po vsem Dolenjskem dobro znana gostilničarka in posestnica gospa Jožefa Hribar, rojena Košak, „pod Gabrom“. Pokojna je bila sestra umrlega našega poslanca Fr. Košak iz Grosuplje in Josipa Košak iz Mirne peči.

Odlikovan je Janez Novak iz vavtovaške fare, ki služi pri 7. lovskem bat. Za svoja hrabra dejanja je dobil srebrno svetinjo II. vrste in je zopet predlagan za isto svetinjo I. vrste. Za 14 dni je bil doma na odmoru.

Ranjen Novomeščan. Ludvik Plapper je poslal sledeče poročilo svojim starišem: Najprvo mnogo prisrčnih pozdravov in Vas prosim, ne zamerite, ker Vam nisem toliko časa nič pisal, ker nisem mogel. Naznanim Vam, da sem veliko doživel, kar sem tu. Vedno po vseh bojih ponoči in podnevi, a tacega, kot jo bilo 15. in 16., ne pomnim. Celi dan in celo noč so letele krogle in šrapneli kot dež, tako, da se je kar temnilo. Izkopal sem si majhno kritje, v katerem sem ležal in opazoval, kaj bo z nami. Okrog 7. ure zjutraj pa naenkrat začutim, kakor bi me kdo močno s puško vsekal po glavi. Ozrem se, ali nobenega ni bilo zraven; potem začutim grozne bolečine v glavi. Vzajem kapo z glave in bil sem ves krvav. Hotel sem iti k saniteju, a med groznim ognjem se nisem upal premakniti. Slabo mi je prišlo in padel sem v nezavest. Ko sem zopet k sebi prišel, sem se Bogu priporočil, vstal in stekel k sanitejem, ki so me obvezali. Potem sem moral še iti do „Hilfsplatz“ in nato na vlak. Sedaj ležim v bolnici v Szatmaru na Ogrskem. Za naslov pa ne vem, ker mislim, da jutri gremo naprej — kam, ne vem. Sedaj pa mnogo pozdravov na vse sestre in vse poznane, posebno pa Vas, dragi stariši — Vaš sin Ludvik.

Iz ruskega ujetništva je pisal Anton Midorfer in sicer: Pošiljam Vam srčne pozdrave iz ujetništva. Godi se mi še precej dobro, tudi kraj je zelo prijeten. Gorko

je tukaj, kakor pri nas o sv. Jakobu, in krog in krog je morje. Samo daleč sem v Mali Aziji; a ne skrbite preveč, saj mi gre dobro. — Pismo je hodilo v Novo mesto od 1. februarja do 27. maja.

Kip presv. Srca Jezusovega v kapitelj-ski cerkvi je danes zjutraj slovesno blagoslovil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. V lepem govoru je g. prošt vzpodbujal navzoče k nujnemu čiščenju presv. Srca posebno v tem viharnem bojnem času. Naj bi vsi zaupno prosili to presv. Srce za skorajšnji mir, se toplo priporočali v vseh stiskah in težavah ter Mu bili tudi prisrčno hvaležni za vse obilne milosti, za vse prejete dušne in telesne dobrote. — Slovesnost je zelo povzdignilo lepo ubrano petje na koru mej daritvijo sv. maše. — Tako se nam je dolgoletna želja izpolnila, da smo dobili kip presv. Srca Jezusovega tudi v naši cerkvi, s katerim je ustrezno vsem ljubečim dušam tega božjega Srca. Darovalce, ki so z večjimi in manjšimi prispevki omogočili, da se je omislil tako krasen kip, bomo priobčili prihodnjič.

Ponesrečenemu vojaku, kojemu je vlak odrezal na novomeškem kolodvoru nogo, bo, kakor smo slišali, novomeška mestna občina dala na lastne stroške napraviti umetno nogo. Nogo so mu takoj amputirali; Novomeščani ga v velikem številu obiskujejo in mu prinašajo vsakojake darove.

Iz Przemysla se poroča, da je tam dne 7. decembra 1914 umrla sestra od Rdečega križa Valentina (Mici) Vavpotič na grizi. Pokojnica je vsikdar vestno izpolnovala svoj težki poklic ter je bila jako priljubljena pri svojih sestroh in bolnikih; zato pa smemo upati, da je dobila zaslužen plačilo pri Bogu, za katerega je žrtvovala svoje mlado življenje. Naj Vsemogočni potolaži njenega očeta g. Dr. Vavpotiča, višjega okrajnega zdravnika v Novem mestu, ter brata, sestre in druge sorodnike!

Iz ruskega ujetništva se je oglasil Alojzij Drečnik iz Vinjivra št. 33 pri Beli cerkvi, ki se nahaja v Kievu, voennij hospital 7. hirurgesko učelenie.

Vojaške vesti. Ciril Kohl iz Herinje vas št. 17, obč. St. Peter pri Novem mestu, je pisal iz Szombathelyja X. oddelek (Sobotica) na Ogrskem, da je ranjen v desno nogo. Služi pri 17. pp. — Alojzij Štrumbelj, dež. bramb. pp. št. 27, 5. stotn., voj. pošta 48, je očetu Jerneju na Vršnih selih pisal na zadnje 19. dec. 1914, poznejše dopisnice so bile vrnene z opazko, da je ujet. Dozdaj se še ni moglo izvedeti, kje je.

Razglas. Vsled odredbe c. kr. vojaškega poveljstva v Gradcu z dne 25. maja t. l., št. 12.952 Pr., morajo vsi dozday od črnovojne službe oproščeni nastavljenici pri uradih, učnih zavodih, itd., potem uslužbenci industrij in podjetij, katera so morali vsled vojnih dogodkov svoje delovanje ustaviti, k dopolnilnim krdelom, dopolnilnim črnovojnim okrajnim poveljstvom, zavodom, itd., takoj odriniti.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo.

Žrebanje efektne loterije „Slovenske Straže“ preloženo. Vsled nerednih poštnih zvez nam je bil onemogočen v zadnjih dneh pregled po deželi prodanih srečk. Zato smo bili primorani žrebanje efektne loterije „Slovenske Straže, ki bi se moralo vršiti dne 31. maja 1915, preložiti na 26. oktobra 1915 ob 6. uri zvečer. „Slov. Straža.“

Prebiranje v letih 1878 do 1890 ter 1892 do 1894 rojenih črnovojnikov. Pokazalo se je, da mnogi niso na jasnem, če so tudi oni črnovojniški zavezanci v smislu pozivnega razglasa „K“ dolžni priti k prebiranju, ki so bili pri prezentaciji sicer spoznani za sposobne služiti z orožjem, a so bili pozneje potom superarbitracije iz kakega drugega vzroka, kakor vsled zadobljenih ran (v tem slučaju je namreč oprostitev od ponovnega prebiranja izrečno dovoljena) spoznani kot za orožje nesposobni („Waffenunfähig“). V tem oziru se

uradno pojasni, da so oni črnovojniški zavezanci v pozivnem razglasu „K“ omenjenih letnikov, ki so bili potom superarbitracije iz kakega drugega vzroka, kakor vsled zadobljenih ran spoznani „za orožje nesposobnim“, dolžni priti k prebiranju, če je bil dotični sklep o superarbitraciji že izdan in oni tedaj niso več v vojaški službi (primerjaj prvi stavek pozivnega razglasa „K“). Nasprotno pa so oni, ki so bili potom superarbitracije kot za vsako službo nesposobni od črnovojniške dolžnosti sploh oproščeni, izvzeti od dolžnosti, priti k prebiranju, ako imajo črnovojniško odpustnico („Landsturm-Abschied“) ali certifikat o oprostitvi od črnovojniške dolžnosti (glej št. 4 citiranega razglasa).

Dodatno prebiranje črnovojnikov.

Dodatno prebiranje onih v letih 1878. do 1890., 1892. do 1894., 1897. in 1865. do 1872. rojenih črnovojnikov, ki iz katerega koli vzroka niso prišli k prvemu, na Kranjskem koncem maja in začetkom junija 1915 izvršenemu prebiranju, se vrši:

Dne 15. junija v Postojni za politična okraja Postojna (sodni okraji Postojna, Ilirska Bistrica, Senožeče in Vipava) in Logatec (sodni okraji Logatec, Idrija, Lož in Cirknica).

Dne 16. junija in 18. junija v Ljubljani za politične okraje: Ljubljana mesto, Ljubljanska okolica (sodna okraja Ljubljanska okolica in Vrhnika), Litija (sodna okraja Litija in Višnja gora), Kočevje (sodni okraji Kočevje, Velike Lašče in Ribnica) in Kamnik (sodna okraja Kamnik in Brdo).

Dne 18. junija v Kranju za politična okraja Kranj (sodni okraji Kranj, Škofja Loka in Tržič) in Radovljica (sodna okraja Radovljica in Kranjska gora).

Dne 20. junija v Rudolfovem za politične okraje: Rudolfovo (sodni okraji Rudolfovo, Trebnje in Žužemperk), Krško (sodni okraji Krško, Kostanjevica, Mokronog in Rateče) in Črnomelj (sodna okraja Črnomelj in Metlika).

S črnovojniki rojstvenih letnikov 1865 do 1872 morajo priti tudi oni po letu 1872. rojeni, ki so po prejšnjih zakonitih določbah pred 42. letom iztopili iz črnovojniške obveznosti in so sedaj po črnovojniški noveli zopet vstopili v črnovojniško dolžnost in kateri so izostali pri prvotnem, sedaj dokončanem prebiranju.

Kdor ne pride k dodatnemu prebiranju, bode po obstoječih zakonih strogo kaznovan.

Loterijske številke.

Gradec, 26. maja	18	12	3	80	45
Trst, 2. junija	28	2	6	33	12

Posrečeni transport.

Z južnega bojišča piše d. 31. maja podčastnik: Bilo je dne 3. decembra 1914, ko smo s Črnega vrha, visokega nad 1500 m, prepodili sovražnika in ga vrgli čez mejo. Po odmoru dne 8. decembra izda naš stotnik povelje, da naj eden g. poročnik naše stotnije patrolira za sovražnikom. Vzame seboj 40 mož ter jo udari proti meji, oddaljeni kake tri ure. Tam zapazijo lepo krdelo živine, ki je bila v sovražnikovih rokah. Poročnik ukaže obkolitev, ki se je med žvižganjem sovražnikovih krogelj posrečila. Bilo je goveje živine 85 glav in 135 glav ovac in kóz, pa 36 mož — bosenskih prebivalcev, ki so bili v sovražnikovi oblasti že 4 mesece. Stotnik ukaže, da se ta plen odpravi v Višegrad ter izroči na orožniški postaji. To nalogo naj izvrši zanestljiv podčastnik s primerno četo. Odbran sem bil jaz. Izberem 10 mož. Po nekaterih zaprekah spravimo vkup vse krdelo — živino in

ljudi ter gremo proti namenjenemu kraju. Noč je nas zalotila, ko smo prišli med visoke hribe. Vsled utrujenosti smo se ustavili ter razložili z volov tovore. Napravimo nekaj ognjev. Radi varnosti postavim nočno stražo. Kmalu nato se pritihotapi nekdo do straže, ki ga ustavi. Bila sta dva civilna orožnika. Oddahnavši se reče prvi: „Hvala Bogu! sedaj smo brez skrbi, to so naši vojaki.“

Kmalu smo v bratskem razgovoru. Želodec zahteva svojo pravico. A pripravljene ni. V mojem krdelu je bil Bošnjak — gazda civilnih oseb. Pripravljen je prodati ovco za 4 krone. Takoj je bila zaklana in skuhana brayina. Ker jaz ne morem uživati njihove kuhe, zadovoljim se samo s turško kavo. Odhod določim za jutraj ob 7. uri. Ko odhajamo, zasliši se naenkrat nad nami hudo streljanje, ki postaja vedno hujše. Mi se žurimo, da bi ušli, ali kaj, ker je živina lačna in trudna. Dospemo na križišče: no, kod jo zdaj udarimo, da ne zaidemo? Jerman iz Ločne pa pravi: „Po tej poti odrinimo, tukaj je več sledu kakor po onih.“ Bilo je res dobro ugojeno. Bil je pa naš srbski sovražnik tudi tako hiter, da bi nas res skoro prehitel. Ko smo prišli na planjavo, potem so še-le žvižgale krogle, kar cele salve so dajali; to je bila sreča, da smo toliko pohiteli, da nas niso krogle zadele.

Srečno smo dospeli v Višegrad. Opešalo nam je 5 glav goveje živali in 2 ovce. Ko pridemo na lice mesta, že stopi nasproti g. stotnik ter me vpraša: „Kako je bilo?“ Jaz mu vse razložim; pravi nato: „Dobro ste napravili; jaz sem mislil, da vas več ne bo, da ste že v srbskih rokah.“ Potem nam je dal odmor, ker smo bili silno izmučeni, kajti gonili smo brez vsakega odihljeja 8 ur, ko ni nobenemu prišla na mar ni jed ni pijača. Povrh smo pa nosili tudi vso vojno prtljago. Tisto noč sem spal pod streho privrkat od 26. sept. do 12. decembra... — Sklepno Vas pozdravim vse Novomeščane in okoličane Vam dobro znani Novomeščan Gustav Murn, lector, svečar, gostilničar v Novem mestu.

Veliko zalogo podobic za I. sv. obhajilo
ima knjigarna J. Krajec nasl.
Rudolfovo.

Dopisi.

Iz Šent Jerneja. Tudi naša letošnja procesija svetega Rešnjega Telesa se je prav lepo obnesla. Celi čas, nas je Bog varoval, le pri tretjem blagoslovu je podelil nekoliko rodovitnega blagoslova v prav mirnih, pohlevnih kaplicah.

Naprej gredo lepo v redu šolarji z učiteljstvom z zastavo, potem možki, kojih pa je žalibog letos prav veliko manj, ker se hrabro vojskujejo za domovino in za ljubega cesarja Franciška Jožefa I. Ženske so pa bile tako zastopane, kakor vsako leto, kadar spremljajo sv. Rešnje Telo. Ginljiv je bil pogled na šolarice v lepi beli obleki z venci na glavi, ki so potresale cvetlice po potu. Kakor med možkim, tako je tudi med Orli in člani požarne brambe bilo zelo pičlo število opaziti, ker je pretežna večina na bojnem polju. Cerkveni pevci so prav lepo peli v cerkvi in med procesijo, pogrešali smo le našo godbo, ki je druga leta z lepimi primernimi komadi slovesnost praznika povzdignila.

Povsod po oknih in balkonih je bilo okrašeno s cveticami, kipi in svečami, ob straneh procesije pa so bili postavljeni mlaji. Ko se je procesija pomikala po polju se je človeku zdelo, da se žito v vsej svoji letošnji lepoti priklanja v pozdrav svojemu Stvarniku. Pred in po procesiji so se vršili vsi običajni obredi in molitve,

ki so se letos malodane izključno nagibale k prošnji: „Bog nam daj že skoraj zaželjeni, častni mir!“

Brzozov, 15. maja 1915.

Iz ruskega ujetništva je ušel Žan Kostanjevec iz Mirne peči. Dne 15. maja je to naznanil svojim starišem v sledečem pismu:

„Naznanim Vam pred vsem, da sem bil pred Božičem zajet od ruskih kozakov, ko sem šel na patroljo. Potem sem jim ponoči ušel 3 milje daleč. Hitro sem slekel vojaško obleko; v mestu Brzozov sem dobil od gospodov civilno obleko, da me niso poznali. Tako sem hodil med kozaki, pa me niso poznali, da sem vojak. Prebil sem tako blizu 5 mesecev; bilo mi je prav dobro. Zima še ni bila tako huda. Božične praznike in velikonočne sem imel prav dobre, samo vina ni tako kot pri nas. Tukaj je vse drago. Spaval sem pri neki gospej celi čas; bila je prav dobra. Moža ima v Ameriki; piše se Okonjska. Od začetka sem bil hudo bolan. Da ne bi vsak dan pil po trikrat gorkega mleka izpod krave, ne vem, kaj bi bilo naprej. Imajo me vsi radi, gospodje v mestu in ljudje po vaseh, kakor da bi bil Poljak. Poljskega jezika sem se dobro naučil; če pojdem še kam med Nemce, se bodem še nemško naučil. Oktobra in novembra sem bil še pri trenu Rdečega križa, pa mi ni dopadlo pri bolnih biti, sem šel raje proč, ker nisem mogel ranjene gledati.“

Denarja še ne pošiljate, ker ne vem, kam idem. Kjer se ustavim, tam Vam naslov pošljem. 20. jan. 1915 sem imel hude sanje. Sanjalo se mi je od velike kače, ki se je spenjala proti meni, a jaz sem jo s palico tepel tako, da je ušla. Ne vem, ali je bilo kaj pri Vas hudega, ali kaj? Kaj pa stric Špendal? Druga navedba nimam kaj pisati, samo želim, da bi se kmalu zdravi in veseli videli.“

Začetkom tega meseca pa so dobili stariši že sledeče obvestilo od znanega trgovca iz Ljubljane:

Eno prav veselo novico Vam imam sporočiti. V moje največje veselje se oglasi danes opoldne Vaš sinko Ivan. Pripovedoval je mnogo o njegovem vjetništvu in kako je že decembra meseca iz vjetništva ušel, ter mnogo drugih zanimivih stvari. Danes že bo z železnico odpotoval v Maribor. Prišel je seveda v civilni a zelo slabi obleki, katero so mu dobri ljudje darovali, vojaško pa je pustil tam.

Hranil je pri meni različna pisma, knjižice, ene igralne karte s katerimi je baje precej denarja zaslužil, ker je ljudem iz njih prihodnost prerokoval, ter tudi ljudi in živino zdravil in na ta način denar zaslužil.

Popotnik iz krške okolice. Glejte no, res sem mislil, da se je mlad svet že spametoval, pa kakor vidim, se še sedaj ni povsod. O tem me je uveril dogodek, kojega sem doživel na svojem potovanju v Cerkljah na binkoštno nedeljo. Kakor menda povsod, si tudi v cerkljanski fari sedaj večinoma domišljujejo nedorasli fantini, da so sedaj oni „ta večji fantje“ in, da smejo početi, kar se jim ljubi. Tako so na binkoštno nedeljo pri pozni službi božji naredili tak vrišč in hrup, da bi človek mislil, da so Rusi ali celo Italijani privreli v deželo.

Pa kar pred cerkvijo se začnejo! Razkora je še odmeval slovesni „Genitori“ in pred oltarjem je č. g. katehet dajal blagoslov z Najsvetejšim, zunaj pa se je oglašil surovi „Auf biks!“ Verniki, ki so se vračali iz cerkve, so urno odhiteli domov, drugi zopet v trgovine, samo, da ne bi gledali surovega početja pred cerkvijo. Bila je prava pravcata vojska. Kar napadli so cerkljanski fantje Gorenje-Skopičane brez napovedi. Smešno je bilo gledati to prismsodarijo; na drugi strani pa obide človeka žalost, da še ni prišel mlad svet do spoznanja in, da se ne zaveda, v kako težkih časih živimo. Cerkljani! Zakaj delate svoji fari tako sramoto? Ali ni vedno

vaša fara stala na dobrem glasu in ali ji tudi še sedaj ne delajo pravi farani dobro ime? Proč s takim početjem! „Pamet, pamet je boljša kakor žamet!“

Sicer pa moram še povedati, kakšen konec je bil te vojske? Ljudje so mi pravili, da so se Cerkljanci in pa Gornje-Skopičani že nekako po zimi sprli in, da so pri čuvanju mrliča kmalu nato Skopičani nekoga fanta iz Cerkelj ranili v nogo. No, v nedeljo je torej prišla „priložnost“, da so se maščevali. Konec „vojske“ je bil ta, da so Skopičani (seveda po večini sami mladi fantini kakor tudi večinoma Cerkljanci) s svojim „velikim vojvodom“, ki je kazal v roki nek pipec — pobegnili.

Odtod sem odpotoval dalje proti Krškem in odtod v Rajhenburg. Tu sem obiskal lepo Marijino cerkev. Po službi božji sem si ogledal prelepo Marijino svetišče. Tako krasne cerkve ni blizu pri nas! Rajhenburžani so lahko ponosni na njo! Saj tukaj se zbirajo slovenski Marijini častilci, častilci Lurške Device Marije v svojem — „Slovenskem Lurdu“.

Pri svojem povratku domov me je peljala pot zopet skozi cerkljansko župnijo. V torek jutraj je bilo. Iz stolpa sv. Marka so žalostno odmevali zvonovi. Zvedel sem, da je umrl g. Alojzij Marinček, posestnik in gostilničar v Cerkljah. Pokojnik je bil večleten župan cerkljanski. N. p. v m.! — Marijina Družba v Cerkljah je imela na binkoštni ponedeljek poldnevno čiščenje presv. R. T. za mir in, da bi Marija izprosila zmago našemu orožju in, da bi mi Slovenci ostali še nadalje pod žezlom našega častitljivega vladarja. Žal, da se nisem mogel udeležiti lepe pobožnosti.

Iz Čateža ob Savi. Na binkoštni ponedeljek je bilo ukradeno posestnikovi ženi Urši Potokar iz Cerine št. 3, ki ima moža pri vojaki, 252 kron. Denar je imela shranjen v postelji pod blazino. Ker je pa odšla zgodaj jutraj na božjo pot v „Novi Lurd“ pri Št. Jerneju, je pustila starega očeta in tri otroke same doma. Oče je šel kmalu na pašo in otroci so ostali doma še speči. Med tem časom je prišel nepoklican gost v hišo in je vzel denar. Ko se je vrnila domov, ni našla nič v postelji. Naznanila je orožnikom, ki pa še niso prišli uzmovičem na sled.

Pretekli teden je kakor menda povsod prihajala pošta brez časopisov. Posebna izdaja „Slovenca“ z dne 24. maja je prišla v torek 25. maja, potem smo pa hodili na pošto ozir. na pošto nabiralnico do sobote, pa nismo dobili nobenega časopisa. To nas je „firbec“ gnal, kako je kaj na Italijanskem, a lista pa ni bilo nobenega od nikoder. Še-le v soboto je prišel „Slovenec“ od 25., 26., in 27. maja. Takrat se nam je odvalil kamen od srca, ker sedaj imamo zopet kaj za čitati.

Za „Dolenjske Novice“ pa je bila ta zamuda v prid. Saj so me vedno ljudje povpraševali, če imam kaj čitati. „Da, samo „Novice“ z dne 21. maja, pa ne pišejo še nič o vojski z Italijo razen v

uvodnem članku“, sem dejal. Posodil sem jih večim osebam in so se jako pohvalno izrazili o njih. Posebno „Pri nebeškem telefonu“ je vsem prav ugajalo, tako, da smo že komaj čakali, da so zopet prišle. K nam prihaja 7 iztisov „Novic“. In sicer jih imajo g. župnik naročenih 5, jaz in še nekdo drugi pa vsak po 1 izvod. Malo za list, ki je tako poučen in domač! Ljudje sicer radi čitajo „Novice“, a gospodarji bi jih morali bolj poznati in bolj redno prebirati!

Književnost.

„Svetovna vojska“. Pod tem naslovom je pričelo izhajati lepo delo v zvezkih v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Delo je opremljeno z lepimi slikami in bo nudilo enoten in nepretrgan popis današnjih bojev, poleg tega bo pa podalo tudi mnogo izvirnih črtic, slik in vojnih dogodkov, katerih niso prinesli časopisi. Uredništvo „Svetovne vojske“ ima namreč na razpolago že sedaj obilo dopisov in poročil po največ od slovenskih vojakov, ki so se vdeležili bojev na južnem ali severnem bojišču. Delo bo vsled tega zelo zanimivo in bo vredno, da si je shrani vsaka hiša za spomin na današnje težke dni svetovnih dogodkov. S prav posebnim zanimanjem pa bodo po tej knjigi posegli naši vojaki, ko se vrnejo iz bojišč, saj bodo popisani v knjigi boji, katerih so se sami vdeležili in ki so jim živo v spominu. Časopisi se pogube, ta knjiga pa bo ostala v spomin nam in znancem, saj bo nudila kroniko slovenskega junaštva.

Vsak posamezen zvezek, ki je dokaj obširen, velja 60 vin., četrtletno (6 zvezkov) pa znaša samo 3 krone, katere je treba poslati pri naročilu naprej.

Izjava.

Podpisana Marija Rajk obžalujem in prekličem vse obrekovanje in govorjenje zoper Marijo Skedi, češ, da bi se ponoči v šoli popivalo, ter je smatram kot lažnjiva in neutemeljeno. Ob enem se jej zahvaljujem, da je odstopila od sodnijske tožbe.

Gaberje, 4. junija 1915.

Marija Rajk, Gaberje št. 11.

Velika svota denarja 154-0-15

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

IZJAVA.

Obžalujem, da sem gosp. Franc-a Božiča, trgovca v Rudolfovem, žalila; prosila sem ga odpuščanja in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Ana Žagar,

gostilničarka, Birčna vas.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{1}{2}\%$

1-0-11

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.